

Науково-редакційний підрозділ "Реабілітовані історією" при Запорізькій облдержадміністрації

СПОКУТА

№№ 8—9

АЛЬМАНАХ

**ГОЛОДОМОРИ НА ЗАПОРІЖЖІ
(1921—1922, 1932—1933, 1946—1947 рр.)**

Статті, документи, спогади

Запоріжжя
"Дніпровський металург"
2008

ББК 63.3(4Укр-43п)6-313
УДК 94(477.64)
С 73

Альманах "Спокута" виходить як додаток до серії книг "Реабілітовані історією. Запорізька область". В ньому публікуються документи, статті, нариси, спогади, які розповідають про нелюдські муки та страждання сотень і тисяч запоріжців, репресованих у роки тоталітаризму, а також про голодомори, організовані комуністичним режимом в Україні, і про те, як нинішнє суспільство спокутує свій мимовільний гріх перед жертвами беззаконня.

Видання благодійне, розповсюджується безкоштовно.

Адреса редакції: 69035, м. Запоріжжя, пр. Леніна, 145, Інститут післядипломного підвищення кваліфікації вчителів, кімн. № 207.

ББК 63.3(4Укр-43п)6-313

ОБЛАСНА РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ
з підготовки та випуску серії книг "Реабілітовані історією":
ПІДГОТУВАЛИ АЛЬМАНАХ СПІВРОБІТНИКИ:

Науково-редакційного підрозділу "Реабілітовані історією"—
П. П. РЕБРО (керівник), С. Д. РЕВ'ЯКІН, О. Я. ТКАЧЕНКО,
І. С. ДЕРЕВ'ЯНКО, С. М. ЖОВТЕНКО,
М. П. ЛИТОВЧЕНКО, Н. І. МЕДВЕДЄВА;

№ 19

**З РІШЕННЯ ВІЇЗНОЇ СЕСІЇ ЗАПОРІЗЬКОГО ГУБРЕВТРИБУНАЛУ ВІДНОСНО ЖИТЕЛІВ
СЕЛА ПАВЛІВКИ* ХОРТИЦЬКОЇ ВОЛОСТІ КЛАССЕНА І ПЕТКАУ, ЯКІ НЕ СПЛАТИЛИ
ПРОДПОДАТКУ**

29 жовтня 1921 р.

1. ... громадянина Классена Івана Ісааковича, 55 лет, подвергнуть общественным принудительным работам сроком на один год, с лишением свободы, но принимая во внимание его старческий возраст и инвалидность одного сына, срок наказания уменьшить до 6 месяцев с конфискацией двух (2) овец, одной (1) телки, одной (1) косарки-лобогрейки, одного (1) плуга и одной (1) бороны.

2. ... Гражданина Петкау Франца Давыдовича, 52 лет, к 6 месяцам общественной принудработы с лишением свободы, но принимая во внимание его старческий возраст, и изъявление готовности уплатить часть причитающегося продналога мясом, наказание смягчить заменой 6 месяцами принудработ условно, с конфискацией одной овцы и одной телки.

Условность для гр. Петкау Франца считать в течение одного года с момента объявления приговора. Продналог выполнить в течение 48 часов.

Председатель ДОЛОТОВ (підпис)

Члены НИКИФОРОВ (підпис)

ШАПАРНЫЙ (підпис)

Секретарь КЛЕЙН (підпис)

*с. Павлівка — нині с. Долинське Запорізького району, Запорізької області.
ДАЗО, — Ф. П. — 47. — Оп. 1. — Спр. 20. — Арк. 15.

№ 29

**ПРОХАННЯ З'ЇЗДУ СОЮЗУ ТОВАРИСТВ І ГРУП МЕНОНІТІВ* ЗАПОРІЗЬКОЇ ГУБЕРНІЇ ДО
ВЕЛИКОТОНКАМЦЬКОГО ПОВІТОВОГО ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ ДОЗВОЛИТИ ДЕЛЕГАЦІЇ
ЇХНЬОГО СОЮЗУ ВІЇХАТИ ЗА КОРДОН З МЕТОЮ РОЗШУКУ І ВІДПРАВКИ В ГУБЕРНІЮ
ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ, ОДЯГУ, ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ
ДЛЯ ГОЛОДУЮЧИХ ГРОМАДЯН**

13 січня 1922 р.

В Б.-Токмакский Уисполком

Съезд представителей Союза Обществ и Групп Меннонитов Юга России 3 и 4 января убедился воочию из докладов с мест, что все население колоний стоит перед ужасной катастрофой голодной смерти по причине полного отсутствия продуктов питания. И в меннонитских колониях жертвы голодной смерти уже налицо, а оставшиеся остатки хлеба и животных в самом непродолжительном времени будут уничтожены и тогда должна последовать массовая смерть населения. Поэтому Союз обществ и Групп Меннонитов на съезде решил срочно отправить за границу делегацию на предмет сбора и присылки продуктов питания, одежды, семенного материала и возможно в больших размерах и вообще реализации всяких источников существования. Избраны проживающие в Б.Токмакском уезде граждане:

1. Винс Корнелий Абрамович — Молочанск,

2. Госсен Генрих Генрихович — Александрталь Богдан.вол.,

3. Янц Генрих Табиасович — Ландскроне Богдановской вол., и кандидатом на случай болезни одного из делегатов.

Гардер Абраган Герихов — Клейф, Мол.в.

Состав делегации подобран из лиц, политически непорочных или замешанных в чем либо.

Настоящим обращаемся в Б.Токмакский Уисполком с покорнейшей просьбой со своей стороны содействовать скорейшей отправке названной делегации за границу всякими зависящими от него мерами.

Председатель Союза В. ЯНЦ

Секретарь А. ФАСТ

Резолюция "Справка, при (поездке) в Молочанск лично переговорить и навести справки" (підпис нерозбірливий).

17/1 — 22

ДАЗО. — Ф.Р. — 2. — Оп.1. — Спр. 331. — Арк. 61.

№ 58
ПОВТОРНЕ ПРОХАННЯ СОЮЗУ ТОВАРИСТВ МЕНОНІТІВ ЗАПОРІЗЬКОЇ ГУБЕРНІЇ ДО
ГУБВИКОНКОМУ ДОЗВОЛИТИ ДЕЛЕГАЦІЇ ЇХНЬОГО СОЮЗУ ВИЇХАТИ ЗА КОРДОН З
МЕТОЮ РОЗШУКУ І ВІДПРАВКИ В ГУБЕРНІЮ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ ДЛЯ
ГОЛОДУЮЧИХ ГРОМАДЯН

14 лютого 1922 р.

В Запорожский губисполком

Прилагаю при сем прошение Союза за № 28 от 13 января с. г. на имя Б. Токмакского Уисполкома относительно делегации 4 лиц, политически благонадежных, за границу в Германию, Швейцарию и главное в Голландию и Америку на предмет изыскания всяких средств существования для нашего населения, повторяем свое ходатайство перед Губисполкомом о содействии его для скорейшей отправки делегации, в состав которой входят:

Винс Корнелий Абрамович — Молочанск
Гоосен Генрих Генрихович — Александрталь
Янц Генрих Тобиасович — Ландскроне
Гардер Абрагам Генрихович — Клефельд.

Предсоюза: В. ЯНЦ
Секретарь А.ФАСТ

№ 89

ДАЗО. — Ф.Р. — 2. — Оп.1. — Спр.331. — Арк. 60.

№ 151
ІНФОРМАЦІЯ З ГАЗЕТИ "ЧЕРВОНЕ ЗАПОРІЖЖЯ"
ПРО ЗАСУДЖЕННЯ ДО СУВОРОГО УВ'ЯЗНЕННЯ РОЗКРАДАЧІВ ХЛІБА В АРТІЛІ
"ЛАНДМАН"

26 серпня 1932 р.

Вчора виїзна сесія Запорізького міськсуду слухала безпосередньо в селі Водяному показовим порядком процес куркульських розкрадачів хліба в артілі "Ландман" Широчанської сільради.

Класові вороги, що намагалися завдати шкоди колгоспові — зірвати хлібозаготівлі, зазнали суворої кари.

Суд засудив бригадира 5-ї бригади Зукаю Г.І. на 10 років позбавлення волі, бригадира 4-ї бригади Нейфельда П.Я. засуджено на 10 років позбавлення волі, Бергена А.Є. засуджено на 10 років позбавлення волі, Фрізена І.І. на 8 років, голову ревізійної комісії Летнемана — на 5 років і колишнього голову артілі Тісена — на 2 роки.

Докладно про процес подамо у наступному номері нашої газети.

Источник:

http://www.archives.gov.ua/Publicat/Golodomor_Zaporizzia.pdf